

جمهوری اسلامی ایران
Islamic Republic of Iran

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران

Institute of Standards and Industrial Research of Iran

استاندارد ملی ایران

۱۲۱۱۵

چاپ اول

ISIRI

12115

1st.edition

حمایت از کودکان در شرایط بحرانی

Child protection in emergencies

ICS: 03.020; 03.080.99

به نام خدا

آشنایی با سازمان استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران

سازمان استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران به موجب بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات سازمان استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱ تنها مرجع رسمی کشور است که وظیفه تعیین، تدوین و نشر استانداردهای ملی (رسمی) ایران را به عهده دارد.

تدوین استاندارد در حوزه های مختلف در کمیسیون های فنی مرکب از کارشناسان سازمان* صاحب نظران مراکز و مؤسسات علمی، پژوهشی، تولیدی و اقتصادی آگاه و مرتبط انجام می شود و کوششی همگام با مصالح ملی و با توجه به شرایط تولیدی، فناوری و تجاری است که از مشارکت آگاهانه و منصفانه صاحبان حق و نفع، شامل تولیدکنندگان، مصرف کنندگان، صادرکنندگان و وارد کنندگان، مراکز علمی و تخصصی، نهادها، سازمان های دولتی و غیر دولتی حاصل می شود. پیش نویس استانداردهای ملی ایران برای نظرخواهی به مراجع ذی نفع و اعضای کمیسیون های فنی مربوط ارسال می شود و پس از دریافت نظرها و پیشنهادهای در کمیته ملی مرتبط با آن رشته طرح و در صورت تصویب به عنوان استاندارد ملی (رسمی) ایران چاپ و منتشر می شود. پیش نویس استانداردهایی که مؤسسات و سازمان های علاقه مند و ذیصلاح نیز با رعایت ضوابط تعیین شده تهیه می کنند در کمیته ملی طرح و بررسی و در صورت تصویب، به عنوان استاندارد ملی ایران چاپ و منتشر می شود. بدین ترتیب، استانداردهایی ملی تلقی می شود که بر اساس مفاد نوشته شده در استاندارد ملی ایران شماره ۵ تدوین و در کمیته ملی استاندارد مربوط که سازمان استاندارد تشکیل می دهد به تصویب رسیده باشد.

سازمان استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران از اعضای اصلی سازمان بین المللی استاندارد (ISO)^۱ کمیسیون بین المللی الکتروتکنیک (IEC)^۲ و سازمان بین المللی اندازه شناسی قانونی (OIML)^۳ است و به عنوان تنها رابط کمیسیون کدکس غذایی (CAC)^۴ در کشور فعالیت می کند. در تدوین استانداردهای ملی ایران ضمن توجه به شرایط کلی و نیازمندی های خاص کشور، از آخرین پیشرفتهای علمی، فنی و صنعتی جهان و استانداردهای بین المللی بهره گیری می شود.

سازمان استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران می تواند با رعایت موازین پیش بینی شده در قانون، برای حمایت از مصرف کنندگان، حفظ سلامت و ایمنی فردی و عمومی، حصول اطمینان از کیفیت محصولات و ملاحظات زیست محیطی و اقتصادی، اجرای بعضی از استانداردهای ملی ایران را برای محصولات تولیدی داخل کشور و / یا اقلام وارداتی، با تصویب شورای عالی استاندارد، اجباری نماید. سازمان می تواند به منظور حفظ بازارهای بین المللی برای محصولات کشور، اجرای استاندارد کالاهای صادراتی و درجه بندی آن را اجباری نماید. همچنین برای اطمینان بخشیدن به استفاده کنندگان از خدمات سا زمانها و مؤسسات فعال در زمینه مشاوره، آموزش، بازرسی، ممیزی و صدور گواهی سیستم های مدیریت کیفیت و مدیریت زیست محیطی، آزمایشگاه ها و مراکز کالیبراسیون (واسنجی) وسایل سنجش، مؤسسه استاندارد این گونه دام سازمان ها و مؤسسات را بر اساس ضوابط نظام تأیید صلاحیت ایران ارزیابی می کند و در صورت احراز شرایط لازم، گواهینامه تأیید صلاحیت به آن ها اعطا و بر عملکرد آنها نظارت می کند. ترویج دستگاه بین المللی یکاها، کالیبراسیون (واسنجی) وسایل سنجش، تعیین عیار فلزات گرانبها و انجام تحقیقات کاربردی برای ارتقای سطح استانداردهای ملی ایران از دیگر وظایف این سازمان است.

* سازمان استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران

1- International organization for Standardization

2- International Electro technical Commission

3- International Organization for Legal Metrology (Organization International de Metrology Legal)

4 - Contact point

5- Codex Alimentarius Commission

کمیسیون فنی تدوین استاندارد "حمایت از کودکان در شرایط بحرانی"

رئیس :

حاجی ظهیری، علیرضا
(فوق لیسانس مدیریت دولتی)

سمت و / یا نمایندگی:

سرپرست دفتر برنامه ریزی امور حمایتی و امدادی وزارت رفاه و تأمین اجتماعی

دبیر :

معارف وند، معصومه
(فوق لیسانس مددکاری اجتماعی)

کارشناس مسئول برنامه ریزی دفتر برنامه ریزی امور حمایتی و امدادی وزارت رفاه و تأمین اجتماعی

اعضا: (اسامی به ترتیب حروف الفبا)

آقاخان، مانلی
(دکترای علوم آزمایشگاهی)

مسئول بخش حمایت از کودکان صندوق کودکان سازمان ملل متحد (یونیسف) در ایران

حاجیان، هایده
(فوق لیسانس علوم اجتماعی گرایش جامعه شناسی)

رئیس دفتر مطالعات اجتماعی و برنامه ریزی آموزشی سازمان داوطلبان جمعیت هلال احمر

خاک رنگین، مریم
(فوق لیسانس مددکاری اجتماعی)

کارشناس امور نوجوانان دفتر امور کودکان و نوجوانان سازمان بهزیستی کشور

عین الیقین، نازنین
(لیسانس علوم اجتماعی گرایش خدمات اجتماعی)

کارشناس حمایت از کودکان صندوق کودکان سازمان ملل متحد (یونیسف) در ایران

گلایی، طاهره
(فوق لیسانس جمعیت شناسی)

کارشناس امور آسیب دیدگان اجتماعی سازمان بهزیستی کشور

مقدسی، بهروز
(دکتری پزشکی)

کارشناس مسئول نیازسنجی و برنامه ریزی آموزش های تخصصی و کارشناس و متخصص سوانح و حوادث کمیته آموزشی جمعیت هلال احمر ایران

فهرست مندرجات

صفحه	عنوان
ت	آشنایی با سازمان استاندارد
ث	کمیسیون فنی تدوین استاندارد
خ	پیش گفتار
د	مقدمه
۱	۱ هدف و دامنه کاربرد
۱	۲ مراجع الزامی
۳	۳ اصطلاحات و تعاریف
۱۴	۴ الزامات حمایت از کودکان در شرایط بحرانی
۱۴	۱ ۴ پیشگیری
۱۴	۱ ۱ ۴ آموزش گروه های هدف
۱۴	۱ ۱ ۱ ۴ آموزش کودکان
۱۴	۲ ۱ ۱ ۴ آموزش مراقبین
۱۵	۳ ۱ ۱ ۴ آموزش نیروی انسانی
۱۶	۴ ۱ ۱ ۴ روشهای آموزش
۱۷	۲ ۱ ۴ بسته های خدماتی
۱۷	۱ ۴ ۱ ۴ حداقل وسایل مورد نیاز برای راه اندازی یک واحد فضای دوستدار کودکان (۱۵ تا ۱۸ سال)
۱۷	۲ ۴ ۱ ۴ حداقل وسایل مورد نیاز برای راه اندازی یک واحد فضای دوستدار کودکان (۷ تا ۱۴ سال)
۱۷	۳ ۴ ۱ ۴ حداقل وسایل مورد نیاز برای راه اندازی یک واحد فضای دوستدار کودکان (کودکان زیر ۶ سال)
۱۸	۴ ۴ ۱ ۴ حداقل وسایل مورد نیاز برای راه اندازی یک مهد کودک سیار
۱۸	۵ ۴ ۱ ۴ حداقل وسایل مورد نیاز برای مراحل مختلف بازیبوند خانواده (IDTR)
۱۸	۶ ۴ ۱ ۴ حداقل وسایل مورد نیاز برای راه اندازی یک واحد پایگاه حمایت از کودکان در شرایط بحرانی
۱۹	۷ ۴ ۱ ۴ حداقل وسایل مورد نیاز برای راه اندازی یک واحد کتابخانه سیار

صفحه	عنوان
۲۰	آمادگی ۲ ۴
۲۰	تیم حمایت از کودکان در شرایط بحرانی ۱ ۴ ۴
۲۲	مقابله ۳ ۴
۲۲	پایگاه حمایت از کودکان در شرایط بحرانی ۱ ۴ ۴
۲۴	مهدکودک سیار ۲ ۴ ۴
۲۴	بازپیوند خانواده ۳ ۴ ۴
۲۶	کتابخانه سیار ۴ ۴ ۴
۲۶	فضای دوستدار کودک ۵ ۴ ۴
۲۷	الزامات عمومی ۴ ۴
۲۸	پیوست الف (الزامی) وسایل مورد نیاز برای یک واحد راه اندازی فضای دوستدار کودکان (۱۵ تا ۱۸ سال)
۳۰	پیوست ب (الزامی) وسایل مورد نیاز برای یک واحد راه اندازی فضای دوستدار کودک (۷ تا ۱۴ سال)
۳۲	پیوست پ (الزامی) حداقل وسایل مورد نیاز برای راه اندازی یک واحد فضای دوستدار کودک (کودکان زیر ۶ سال)
۳۴	پیوست ت (الزامی) حداقل وسایل مورد نیاز برای اجرای فرایند بازپیوند خانواده (IDTR)
۳۷	پیوست ث (الزامی) حداقل وسایل مورد نیاز برای فعالیت مهد کودک سیار
۳۸	پیوست ج (الزامی) حداقل وسایل مورد نیاز برای راه اندازی یک واحد پایگاه حمایت از کودکان
۳۹	پیوست چ (الزامی) حداقل وسایل مورد نیاز برای راه اندازی یک واحد کتابخانه سیار
۴۰	پیوست ح (الزامی) شرح وظایف اعضای تیم حمایت از کودکان در شرایط بحرانی
۴۳	پیوست خ (الزامی) آموزش نیروی انسانی

پیش‌گفتار

استاندارد "حمایت از کودکان در شرایط بحرانی" که پیش‌نویس آن در کمیسیون‌های مربوط توسط سازمان استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران تهیه و تدوین شده و در هفتمین اجلاس کمیته ملی استاندارد خدمات مورخ ۸۸/۱۱/۲۱ مورد تصویب قرار گرفته است، اینک به استناد بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات سازمان استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱، به عنوان استاندارد ملی ایران منتشر می‌شود. برای حفظ همگامی و هماهنگی با تحولات و پیشرفت‌های ملی و جهانی در زمینه صنایع، علوم و خدمات، استانداردهای ملی ایران در مواقع لزوم تجدیدنظر خواهد شد و هر پیشنهادی که برای اصلاح و تکمیل این استانداردها ارائه شود، هنگام تجدیدنظر در کمیسیون فنی مربوط توجه قرار خواهد گرفت. بنابراین باید همواره از آخرین تجدیدنظر استانداردهای ملی استفاده کرد. منابع و مأخذی که برای تهیه این استاندارد مورد استفاده قرار گرفته به شرح زیر است :

- ۱ آقابیک لویی، عباس و همکاران. *کودک آزاری*، تهران: انتشارات کتاب آوند دانش، ۱۳۸۰
  - ۲ انوشه، آمنه. (۱۳۷۴)، *بررسی میزان آگاهی معلمان مدارس ابتدایی شهر تهران در مورد مفهوم سوءرفتار با کودک و نشانه‌های آن*، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علوم پزشکی ایران، دانشکده پرستاری.
  - ۳ دفتر امور شبه خانواده. *دستورالعمل اجرایی مراقبت از کودکان بی سرپرست*، تهران: سازمان بهزیستی کشور، ۱۳۸۶.
  - ۴ *قانون تشکیل سازمان مدیریت بحران کشور* - مصوب ۱۳۸۷/۱۰/۲۵
  - ۵ *قانون حمایت از کودکان و نوجوانان*، مجموعه قوانین و مقررات حقوقی، تهران: انتشارات آگاه، ۱۳۵۳.
  - ۶ کنسرسیوم بین‌المللی پناهندگان در ایران. *پروژه Sphere*، منشور بشردوستانه و حداقل استانداردهای امداد رسانی در بحران، ۲۰۰۴.
  - ۷ معارف‌وند، معصومه و علی دلارام. *مددکاران اجتماعی و حمایت از کودکان در شرایط بحرانی*، صندوق کودکان سازمان ملل متحد (یونیسف) در ایران، ۱۳۸۷.
  - ۸ یادداشت فنی یونیسف در مورد کودکان جدا شده.
  - ۹ آیین‌نامه امداد و نجات جمعیت هلال احمر.
  - ۱۰ دوره آموزشی حمایت‌های روانی - اجتماعی مصوب موسسه آموزش عالی علمی کاربردی هلال ایران.
  - ۱۱ *قانون تشکیل سازمان مدیریت بحران کشور* - مصوب ۱۳۸۷/۱۰/۲۵
- 12- International Federation of Red Cross/Red Crescent Association, 2005

هر ساله سوانح طبیعی و ساخته دست بشر سلامت هزاران انسان را به لحاظ جنبه های جسمی، روحی، روانی و اجتماعی مورد تهدید قرار می دهد. بروز شرایط بحرانی نیازهای جدیدی را بنا می نهد، الگوی مرسوم و متعارف زندگی را به هم می ریزد و انسان را در شرایط دشوار قرار می دهد. کودکان به دلیل عدم رشد کافی جسمی و عاطفی و اجتماعی و همچنین عدم آگاهی و آمادگی در برابر شرایط بحرانی دارای توانایی لازم برای شناخت و پذیرش سانحه و پیامدهای آن نیستند و بدین جهت کودکان و نوجوانان آسیب پذیرترین قشر در برابر آثار و پیامدهای شرایط بحرانی، بالاخص در بعد روانی اجتماعی آن می باشند. بطور معمول در حالت عادی یک جامعه، بسیاری از کودکان در شرایط نابرابری زندگی می کنند و برخی از آنها در شرایط نامطلوب زیستی اجتماعی بسر می برند، این کودکان در شرایط بحرانی بیشتر آسیب دیده و بیشتر مورد سوءرفتار قرار می گیرند. پژوهش ها نشان می دهند آثار مخرب شرایط بحرانی در کودکان بسیار بیشتر از حد تصور است و عدم توجه به حمایت از کودکان آسیب دیده در بسیاری از موارد باعث بوجود آمدن اختلالات فراوانی می گردد و گاه در صورت نبودن شخص، گروه یا سازمان حمایت کننده حیاتشان به خطر می افتد. لذا شناخت و آگاهی از مخاطرات و نیازمندی ها در جهت پیشگیری و مداخله زودرس و ارائه راهکارهای مناسب برای حفظ سلامت کودکان لازم و ضروری است.

در ایران حدود ۴۰ درصد افراد جامعه کودکان و نوجوانان هستند که اولین قربانیان سوانح هستند. با این حال سازوکار دقیقی برای ارائه خدمات بخصوص حمایت های روانی- اجتماعی به کودکان به دنبال بروز شرایط بحرانی وجود ندارد. خدماتی که در شرایط بحرانی ناشی از سوانح برای کودکان در نظر گرفته می شود اغلب آنهایی است که سایر افراد آسیب دیده نیز دریافت می نمایند. نامشخص بودن متولی حمایت از کودکان در شرایط بحرانی، ابهام در شرح وظایف سازمان های حمایت کننده و عدم شناخت خدمات ضروری کودکان در شرایط بحرانی میزان آسیب پذیری را به طور قابل توجهی افزایش می دهد. از این رو طراحی استاندارد های حمایت از کودکان در شرایط بحرانی در دستور کار دفتر برنامه ریزی امور حمایتی و امدادی قرار گرفته است.

حمایت از کودکان در شرایط بحرانی

۱ هدف و دامنه کاربرد

هدف از تدوین این استاندارد تعیین الزامات حمایت از کودکان در شرایط بحرانی ناشی از بروز هر گونه سوانح طبیعی (مانند زلزله، سیل و طوفان) و سوانح ساخت دست بشر (مانند جنگ) است. این استاندارد در مورد ارائه خدمات در چارچوب تأمین سلامت جسمانی کودکان و بحران های زندگی مانند بلوغ، طلاق والدین و مرگ نزدیکان در شرایط عادی کاربرد ندارد.

۲ مراجع الزامی

مدارک الزامی زیر حاوی مقرراتی است که در متن این استاندارد به آنها رجوع شده است، بدین ترتیب آن مقررات جزئی از این استاندارد محسوب می شود. در مورد مراجع دارای تاریخ چاپ و/ تجدید نظر، اصلاحیه ها و تجدید نظرهای بعدی این مدارک مورد نیاز نیست، معهذاً بهتر است کاربران ذینفع این استاندارد امکان کاربرد آخرین اصلاحیه ها و تجدید نظرها، مدارک الزامی زیر را نیز مورد بررسی قرار دهند. در مورد مراجع بدون تاریخ چاپ و/ یا تجدید نظر آن مدارک الزامی ارجاع شده، مد نظر است. استفاده از مراجع زیر برای کاربرد این استاندارد الزامی است:

- ۹ استاندارد ملی ایران شماره ۱۸۵۰ آیین کاربرد وسایل جعبه کمکهای اولیه
- ۱۰ استاندارد ملی ایران شماره ۱۳۸۲ ویژگیهای ایمنی بهداشتی برای وسایل اسباب بازیهای کودکان
- ۱۱ استاندارد ملی ایران شماره ۳۵۴۶ آیین کار اصول شناخت، مکان یابی و طراحی فضاهای باز برای بازی کودکان ۱ تا ۶ ساله
- ۱۲ استاندارد ملی ایران شماره ۶۲۰۴ ایمنی اسباب بازی- مقررات ایمنی از نقطه نظر فیزیکی و مکانیکی
- ۱۳ استاندارد ملی ایران شماره ۴۲۷۹ وسایل بازی کودکان (انواع سرسره) ضوابط فنی و ایمنی و روشهای آزمون
- ۱۴ استاندارد ملی ایران شماره ۶۴۳۶ تجهیزات زمین بازی
- ۱۵ استاندارد ملی ایران شماره ۷۴۹۷ تجهیزات نگهداری کودکان- حفاظهای ایمنی مقررات ایمنی و روشهای آزمون
- ۱۶ استاندارد ملی ایران شماره ۷۰۰۳ ۱ وسایل کودکان مجموعه تعویض الزامات ایمنی

- ۴۷ استاندارد ملی ایران شماره ۸۰۰۴ انواع کاغذ بر اساس کاربرد در ایران
- ۴۸ استاندارد ملی ایران شماره ۳۳۶۹ ویژگی انواع موکت پرزدار
- ۴۹ استاندارد ملی ایران شماره ۵۰۶۵ ویژگی های انواع تخته سفید و سبز
- ۴۰ استاندارد ملی ایران شماره ۴۶۵۲ ویژگی های ماژیک تخته سفید
- ۴۱ استاندارد ملی ایران شماره ۴۶۵۴ تعیین ویژگی ها و روش های آزمون آبرنگ برای مصارف غیرحرفه ای
- ۴۲ استاندارد ملی ایران شماره ۹۳۷ بخاری نفت سوز با دودکش
- ۴۳ استاندارد ملی ایران شماره ۴۹۱۰ کولر آبی ویژگی ها
- ۴۴ استاندارد ملی ایران شماره ۷۲۰۹ مداد و مغز مداد ویژگی ها و روش های آزمون
- ۴۵ استاندارد ملی ایران شماره ۷۲۰۹ a مداد و مغز مداد- ویژگی ها و روش های آزمون(اصلاحیه ۱)
- ۴۶ استاندارد ملی ایران شماره ۲۰۳۵ تلویزیون مدارس

۳ اصطلاحات و تعاریف

در این استاندارد ، اصطلاحات و تعاریف زیر به کار می روند:

۱ ۴

کودک

هر فرد زیر ۱۸ سال کودک تلقی می شود.

۲ ۴

کودکان با نیازهای ویژه

کودکان با نیازهای ویژه افراد زیر ۱۸ سال هستند که برای طی مراحل رشد و تکامل خود به حمایت ها و امکانات متفاوتی در مقایسه با کودکان عادی نیاز دارند. کودکان دارای اختلالات جسمی، حرکتی، ذهنی و حسی از این جمله هستند.

۳ ۴

مراقب

به فردی گفته می شود که به طور موقت یا دائمی مسئولیت نگهداری و پرورش کودک را به عهده دارد. علاوه بر والدین، مربیان مهد کودک، پرسنل آموزشی مدارس، مراقبین کودکان فاقد سرپرست موثر و کارکنان مراکز نگهداری شبانه روزی کودکان نیز مراقب تلقی می شوند.

۴ ۴

حمایت از کودکان در شرایط بحرانی

عبارت است از سیاستگزاری، برنامه ریزی و اقدام در شرایط بحرانی بر مبنای اولویت بندی کودکان و نیازهای آنان و به منظور تأمین امنیت روانی، جسمی و اجتماعی ایشان در چارچوب حقوق کودک و کنترل و کاهش اشکال مختلف آزار، خشونت و سوء استفاده علیه آنها در شرایط بحرانی.

کودکان در معرض خطر^۱

کودکانی که به دلیل شرایط متفاوت فردی، خانوادگی، اجتماعی خود از حقوق یا موقعیت های مساوی با سایر کودکان برخوردار نیستند و در صورت عدم دریافت خدمات تخصصی با احتمال بیشتری در مقایسه با سایر کودکان تحت آزار، بهره کشی و غفلت قرار خواهند گرفت.

بحران

شرایطی است که در اثر حوادث، رخدادها و عملکردهای طبیعی و انسانی (بجز موارد موضوعه در حوزه های امنیتی و اجتماعی) بطور ناگهانی یا غیر قابل کنترل بوجود می آید و موجب ایجاد مشقت و سختی به یک مجموعه یا جامعه انسانی میگردد و برطرف کردن آن نیاز به اقدامات اضطراری، فوری و فوق العاده دارد.

مدیریت جامع بحران

فرایند برنامه ریزی، عملکرد و اقدامات اجرایی است که توسط دستگاههای دولتی غیر دولتی و عمومی پیرامون شناخت و کاهش سطح مخاطرات (مدیریت خطر پذیری) و مدیریت عملیات مقابله و باز سازی و باز توانی منطقه آسیب دیده (مدیریت بحران) صورت میپذیرد. در این فرایند با مشاهده پیش نشانگرها و تجزیه و تحلیل آنها و منابع اطلاعاتی در دسترس تلاش میشود به صورت یکپارچه، جامع و هماهنگ با استفاده از ابزارهای موجود از بحرانها پیشگیری نموده یا در صورت بروز آنها با آمادگی لازم در جهت کاهش خسارات جانی و مالی به مقابله سریع پرداخته تا شرایط به وضعیت عادی بازگردد.

---

1 - At Risk Children

۸ ۴

آمادگی^۱

مجموعه اقداماتی است که توانایی جامعه را در انجام مراحل مختلف مدیریت بحران افزایش میدهد که شامل جمع آوری اطلاعات، برنامه ریزی، سازماندهی، ایجاد ساختار مدیریتی، آموزش، تامین منابع و امکانات، تمرین و مانور است.

۹ ۴

امداد^۲

مساعدت و یا مداخله در حین یا بعد از سانحه برای محافظت از جانها و تأمین نیازهای اولیه. این فعالیت می تواند به صورت اضطراری یا مستمر در طول زمان انجام شود

۱۰ ۴

مستندسازی^۳

گردآوری، ثبت و حفاظت ایمنی کلیه اسناد و اطلاعات مرتبط به سانحه.

۱۱ ۴

سوانح طبیعی^۴

سوانحی که در نتیجه عملکرد نیروهای طبیعی (ناشی از پدیده های آب و هوایی و زمین شناختی) بوجود آمده و انسان در ایجاد آن نقشی ندارد مانند زلزله و سیل

۱۲ ۴

سوانح انسان ساخت^۵

سوانح انسان ساخت به سوانح یا موقعیت های اضطراری گفته می شود که دلیل یا دلایل مستقیم و اصلی وقوع آنها، اقدامات عمدی یا غیرعمدی انسان هاست مانند جنگ، آتش سوزی و...

---

1 - Preparedness
2 - Relief
3 - Documentation
4 - Natural Disaster
5 - Man made disaster

۱۳ ۴

پیشگیری^۱

مجموعه اقداماتی است که با هدف جلوگیری از وقوع حوادث و یا کاهش آثار زیانبار آن، سطح خطر پذیری جامعه را ارزیابی نموده و با مطالعات و اقدامات لازم سطح آن را تا حد قابل قبول کاهش میدهد.

۱۴ ۴

حمایت روانی اجتماعی^۲

فرایندی است که در راستای تامین سلامت روانی آسیب دیدگان سوانح انجام می گیرد تا به آنها کمک کند به طور موثر خود را با فشار های روانی ناشی از سوانح سازگار نمایند و با افراد خانواده و محیط خود ارتباط مناسب برقرار کنند.

۱۵ ۴

داوطلب^۳

داوطلب فردی است حقیقی یا حقوقی که آگاهانه و به صورت ارادی برای یک سازمان مسئول خدماتی ارائه می نماید. این سازمانها اختیار دارند تا از خدمات داوطلبانی بهره بگیرند که در ازای خدمات توقع خاص یا انتظار دریافت خسارت نداشته باشند.

۱۶ ۴

مقابله^۴

انجام اقدامات و ارائه خدمات اضطراری به دنبال وقوع بحران است که با هدف نجات جان و مال انسانها، تامین رفاه نسبی برای آنها و جلوگیری از گسترش خسارات انجام می شود. عملیات مقابله شامل اطلاع رسانی، هشدار، جستجو، نجات و امداد، بهداشت، درمان، تامین امنیت، ترابری، ارتباطات، فوریتهای پزشکی، تدفین، دفع

---

1 - Prevention
2 - Psychosocial support
3 - Volunteer
4 - Response

پسماندها، مهار آتش، کنترل مواد خطرناک، سوخت رسانی، برقراری شریانهای حیاتی و سایر خدمات اضطراری ذیربط است.

۴ ۱۷

حمایت گیری (مدافعه گری)^۱

اقداماتی که توسط تیم حمایت از کودکان به پشتیبانی از کودکان و مراقبین آنها به منظور بیان نیازها و نظرات آنها و مذاکره برای حل مشکلات ایشان صورت می گیرد.

۴ ۱۸

خانواده جایگزین

خانواده ای که سرپرستی از کودک تحت سرپرستی سازمان بهزیستی کشور را به صورت موقت (با حکم قضایی امین موقت) یا دائم (با حکم قضایی فرزندخواندگی) بر عهده می گیرد.

۴ ۱۹

فضای دوستدار کودک و نوجوان

فضای دوستدار کودک و نوجوان ، فضایی شاد و امن برای کودکان و نوجوانان است تا از میزان فشار روانی که در اثر بروز شرایط بحرانی بر آنها وارد می شود، کاسته شود. این مکان جایگاه مناسبی برای آموزش کودکان و نوجوانان است و با استفاده از کمک های اجتماع محلی راه اندازی می شود.

۴ ۲۰

تحلیل وضعیت^۲

منظور از تحلیل وضعیت جمع آوری و طبقه بندی اطلاعات در خصوص گروه هایی از کودکانی است که در معرض خطر قراردارند با اولویت به کودکانی که مورد غفلت و خشونت قرار می گیرند و تعیین دامنه آزارها و خشونت ها و منابع و امکانات موجود برای رفع مشکل و ارتقای کیفیت زندگی آنان.

---

1 - Advocacy

2 - Situation analysis

۲۱ ۴

تسهیلگر محلی^۱

تسهیلگر محلی فردی است بومی که داوطلبانه جهت هدایت گروه و اجرای امور، به مسئول و سر تیم برای رسیدن به اهداف آموزشی کمک می کند.

۲۲ ۴

غربالگری^۲

پیدا کردن و یا جستجوی کودکانی که در معرض خطر قرار دارند یا دچار انواع آسیب های جدی ناشی از بروز بحران شده اند و تاکنون برای دریافت خدمات و حمایت های تخصصی مراجعه ننموده اند.

۲۳ ۴

ارجاع^۳

فرستادن و معرفی کودکان و مراقبینشان به سایر تیم های تخصصی یا سازمان ها برای دریافت خدمات لازم به منظور شناسایی زودرس، درمان بیماری یا اختلال و حل مشکل آنها(بدیهی است مسئولیت ارائه خدمت در مورد موضوع مورد نظر به عهده تیم تخصصی یا سازمانی است که کودک و مراقبینش به آنها ارجاع شده اند).

۲۴ ۴

اجتماع محلی

گروهی از افراد که دارای ارزشها، علائق یا هویت مشترک می باشند که آنها را از سایر اجتماعات متمایز می سازد.

۴ ۴۴ ۱ اجتماع محلی جغرافیایی:

گروهی از مردم که در یک منطقه جغرافیایی زندگی می کنند

۴ ۴۴ ۱ اجتماع وظیفه مدار(کارکردی):

افرادی که در تعامل بسیار نزدیک با یکدیگرند اما لزوماً در یک منطقه جغرافیایی زندگی نمی کنند.

---

1 - Local facilitator

2 - Screening

3 - Refer

۲۵ ۴

بسیج اجتماعی

اقداماتی که توسط تیم حمایت از کودکان به منظور ایجاد حساسیت و جلب همکاری اعضای اجتماعی محلی در مورد حمایت از کودکان برنامه ریزی و اجرا می نماید.

۲۶ ۴

مشارکت

همکاری فعالانه، مسئولانه و داوطلبانه افراد جهت حمایت از کودکان در شرایط بحرانی

۲۷ ۴

کودک آزاری^۱

کودک آزاری عبارت است از آسیب یا تهدید سلامت جسم و روان و یا سعادت و رفاه و بهزیستی کودک به دست والدین یا افرادی که نسبت به او مسئول هستند.

۲۸ ۴

کودک آزاری جسمی^۲

هر عملی که منجر به آسیب جسمی به کودک می شود، که این آسیب ها ناشی از تنبیهات شدید جسمی یا تنبیهات غیرموجه می باشد. همچنین شامل حمله آگاهانه و عمدی به کودک مثل سوزاندن^۳، گازگرفتن^۴، بریدن^۵، هل دادن^۶، تابیدن اندام ها^۷، شکنجه^۸، کبودی ها^۹، زخم ها^{۱۰} و شکستگی ها^{۱۱} می شود. سوء رفتارهای جسمی را می توان در دو دسته کلی طبقه بندی نمود. دسته اول سوء رفتارهای جسمی مستقیم مثل ضرب و شتم یا سوزاندن و غیره، دسته دوم سوء رفتارهای جسمی غیرمستقیم مثل هل دادن، پرت کردن و غیره.

-
- 1 -Child Abuse
  - 2 - Physical Child Abuse
  - 3 - Burning
  - 4 - Biting
  - 5 - Cutting
  - 6 - Pushing
  - 7 - Twisting Limbs
  - 8 - Torturing
  - 9 - Bruises
  - 10 - Laceration
  - 11 - Fractures

کودک آزاری جنسی^۱

آزار جنسی، درگیر نمودن کودک در فعالیتهایی است که منجر به ارضاء جنسی افراد بزرگسال می شود. این آزارها می تواند شامل عورت نمایی، نوازش و لمس و یا نمایش تصاویر مستهجن و تماس جنسی دهانی، مقعدی و تناسلی باشد. آزارهای جنسی می تواند توسط افراد خانواده، آشنایان و یا افراد غریبه صورت پذیرد.

پنج ویژگی در تعریف آزار جنسی ضروری است:

- ۱ کودک عموماً آنرا دوست ندارد.
- ۲ ارضاء جنسی فرد آزار دهنده هدف اصلی آزار است.
- ۳ در این رابطه یک تفاوت سنی و قدرتی وجود دارد که این مسئله به طور مؤثری رضایت معنا دار از رابطه را از بین می برد.
- ۴ فعالیت جنسی معمولاً پنهان، همراه با توطئه چینی قبلی و اعمال زور از جانب فرد قدرتمند است.
- ۵ گاهی به نظر می رسد به دلیل عدم ارضاء نیازهای شدید کودک به حمایت فیزیکی، عاطفی، توجه و وابستگی، او تمایل به پذیرش، شروع و حفظ رابطه دارد.

کودک آزاری عاطفی^۲

بدرفتاری عاطفی آسیبی اساسی و قابل توجه است که کارکردهای روانشناختی، رفتار و رشد کودک را به شدت تحت تأثیر قرار می دهد. طرد، محرومیت عاطفی، برخورد خشونت آمیز خانواده (بی ثباتی خانوادگی)، انتقاد، تحقیر و انتظارات نامناسب از کودک، کودک آزاری عاطفی تلقی می شود. بدرفتاری عاطفی معمولاً با بدرفتاری جسمی و کلامی همراه است.

بی توجهی یا غفلت^۳

عدم فراهم آوردن نیازهای اولیه (مانند احتیاجات غذایی، پوششی، مسکن، بهداشت و مراقبت های طبی) و تحصیلی و سرپرستی طفل توسط والدین و سرپرست.

---

1 - Sexual Child Abuse

2 - Emotional Child Abuse

3 - Neglect

غفلت همیشه عمدی نبوده، بلکه فقدان آگاهی، محدودیت های مالی و سایر عوامل ممکن است مانع کفایت والدین، سرپرستان و مراقبین در جهت سرپرستی و پرورش کودک گردد.

۳۲ ۴

بهره کشی^۱

بکارگیری کودکان یا وادار کردن آنها به کار یا خدماتی که برای سلامت جسمی، روانی یا وضعیت اجتماعی آنها خطرناک باشد. سرباز گیری اجباری کودکان، استفاده از آنها برای هزره‌نگاری و فحشاء و... تحمیل فشار زیاد به کودک از سوی والدین یا مراقبان برای کسب درآمد در حالی که در مورد نحوه خرج کردن آن هیچ گونه اختیاری به کودک داده نشود. به کار گماردن کودکان زیر سن قانونی از جمله مصادیق بهره کشی هستند.

۳۳ ۴

بدرفتاری آموزشی^۲

فشار و آسیب های احتمالی که از طریق نظام آموزشی، معلمان، شیوه های تدریس، محتوای کتابها و ... در کودکان ایجاد می شود، در حوزه بدرفتاری آموزشی قرار می گیرد. تأکید بر نمره گرایی، نادیده گرفتن تفاوت های فردی، ایجاد رقابت های شدید، تأکید بر یادگیری از راه حفظ کردن، ایجاد فشارهای روانی بر کودکان به علت انتظارات بیش از حد از آنان و ... در این گروه جای می گیرد. بدرفتاری آموزشی می تواند با سایر بدرفتاری ها از جمله بدرفتاری جسمی همراه باشد.

۳۴ ۴

خشونت علیه کودکان

استفاده عمدی از نیروی جسمی، چه به تهدید منتهی شود و چه به صورت واقعی اتفاق بیافتد، و یا ایجاد فشار روانی توسط یک فرد یا گروه، که به صورت حتم و یا احتمالاً منجر به وارد شدن صدمه و آسیب به سلامتی، بقا، رشد و یا کرامت انسانی کودک شود.

---

1 - Exploitation
2 - Educational Abuse

۳۵ ۴

کودک جدا شده

کودکانی هستند که از هر دو والدین و یا از سرپرستان قانونی و یا عرفی خود جدا شده اند ولی لزوماً امکان ارتباط آنها با همه بستگان و اقوامشان قطع نشده است. بنابراین این گروه از کودکان شامل کودکان جدا شده ای که توسط دیگر بزرگسالان همراهی می شوند نیز می شود.

۳۶ ۴

فرزند خواندگی

نوعی مراقبت دائمی از کودکان فاقد سرپرست است که در آن رابطه والد فرزندی به شیوه ای قانونی، عاطفی و اجتماعی بین افرادی برقرار می شود که هیچ رابطه ای به واسطه تولد با یکدیگر ندارند.

۳۷ ۴

فرایند بازپیوند خانواده^۱ (IDTR)

به فرایندی گفته می شود که در آن اقدامات لازم به منظور شناسایی، مستند سازی، ردیابی خانواده و بازپیوند به منظور بازگرداندن کودکان جدا شده به خانواده صورت می گیرد.

۴ ۴۷ ۱ شناسایی^۲

فرایند مشخص کردن کودکانی که از خانواده یا سرپرستان جدا مانده اند.

۴ ۴۷ ۲ مستندسازی (در فرایند بازپیوند خانواده)^۳

گردآوری اطلاعات کلیدی شخصی، ثبت تاریخچه فردی و وضعیت خانوادگی به منظور مشخص کردن هویت کودک، حمایت و تسهیل ردیابی خانواده او.

---

^۱ - Identification, Documentation, Tracing, Reunification (IDTR)

^۲ - Identification

^۳ - Documentation

۴ ۴۷ ۳ ردیابی خانواده^۱

فرایندی است که طی آن اعضای خانواده، قیم قانونی یا مراقبین مرسوم کودک جستجو می شوند. این اصطلاح به جستجو برای کودکانی که پدر و مادر به دنبالشان هستند نیز گفته می شود.

۴ ۴۷ ۴ بازیبوند^۲

فرایند در کنار هم آوردن کودک و خانواده یا سرپرست قبلی او به منظور تثبیت یا تثبیت مجدد مرقبت بلند مدت است.

۴ ۳۸

کودکان بدون همراه

کودکانی هستند که از هر دو والدین و سایر بستگان خود جدا شده اند و در حال حاضر هیچ فرد بزرگسالی به صورت رسمی یا عرفی مسئولیت سرپرستی آنها را به عهده ندارد.

---

1 - Tracing
2 - Reunification

۴ الزامات حمایت از کودکان در شرایط بحرانی

۴ ۱ پیشگیری

۴ ۱ آموزش گروه های هدف

۴ ۱ آموزش کودکان

۴ ۱ ۱ ۱ ۱

آموزش کلیه افراد ۳ تا ۱۸ سال در خصوص روش های مراقبت از خود در زمان بروز سوانح ضروری است.

۴ ۲ آموزش به کودکان با نیازهای ویژه

برنامه های آموزشی کودکان با نیازهای ویژه باید به گونه ای تنظیم شوند که آنها پس از آموزش با روش های مراقبت از خود در زمان بروز سوانح آشنا شده باشند. به این ترتیب طراحی برنامه های آموزشی ویژه هر گروه از کودکان به نیازهای ویژه ضرورت می یابد. هر گروه از این کودکان به وسایل کمک آموزشی خاصی نیاز دارند.

۴ ۲ آموزش مراقبین

۴ ۱ ۱ ۱ ۱

آموزش مراقبین افراد زیر ۱۸ سال در خصوص روش های مراقبت از خود در زمان بروز سوانح و دگرامدادی ضرورت دارد.

۴ ۲ ۱ ۱ ۱

سازمان های ذیربط نسبت به تهیه محتوای آموزشی و آموزش مراقبین اقدام می نمایند.

۴ ۳ ۱ ۱ ۱

آموزش مراقبین کودکان ۰ تا ۳ سال و کودکان با نیازهای ویژه در اولویت قرار دارد.

آموزش نیروی انسانی ۳ + + ۴

آموزش امدادگران در خصوص حمایت از کودکان در شرایط بحرانی	۱ ۴ + + ۴
لازم است نیروهای داوطلب حداقل ۲ ساعت در مورد حمایت از کودکان در شرایط بحرانی آموزش ببینند.	۱ + ۳ + + ۴
لازم است امدادگران عمومی حداقل ۴ ساعت در مورد حمایت از کودکان در شرایط بحرانی آموزش ببینند.	۲ + ۳ + + ۴
لازم است نجاتگران عمومی حداقل ۴ ساعت در مورد حمایت از کودکان در شرایط بحرانی آموزش ببینند.	۳ + ۳ + + ۴
لازم است امدادگران متخصص در مورد حمایت از کودکان در شرایط بحرانی با توجه به حوزه تخصصی خود آموزش ببینند.	۴ + ۳ + + ۴
لازم است کلیه نیروهای تیم تخصصی متناسب با وظیفه پیش بینی شده در حکم دوم حداقل ۵۶ ساعت آموزش در خصوص حمایت از کودکان در شرایط بحرانی دریافت نمایند.	۵ + ۳ + + ۴

آموزش پرسنل تخصصی سازمان ها و نهادهای حمایتی ۲ ۴ + + ۴

حداقل ۱۰ درصد پرسنل تخصصی کلیه سازمان ها و نهادهای دولتی باید در خصوص حمایت از کودکان در شرایط بحرانی آموزش ببینند.

آموزش پرسنل بخش تخصصی دولتی و غیردولتی ۳ ۴ + + ۴

توصیه می شود کلیه سازمان های دولتی و غیردولتی که کودکانی را تحت حمایت یا آموزش دارند، نسبت به آموزش حداقل ۱۰ درصد پرسنل تخصصی خود در خصوص حمایت از کودکان در شرایط بحرانی اقدام نمایند.

روشهای آموزش ۴ + + ۴

لازم است کودکان ۳-۲ سال از طریق روش های مستقیم (پوستر، فیلم و...) و غیرمستقیم (بازی، نقاشی، قصه گویی و...) آموزش ببینند. باید به این نکته توجه نمود که جذابیت برنامه های آموزشی به روش های غیرمستقیم برای کودکان ۳ تا ۱۲ سال می تواند در انتقال بهتر مفاهیم تأثیرگذار باشد.

۱ ۴ + + ۴

لازم است آموزش دهندگان به تأثیرگذاری روش های آموزشی کودک به کودک توجه خاص نشان دهند. بهره گرفتن از تأثیرگذاری گروه های همتا، ابزار تعیین کننده ای در انتقال مفاهیم به کودکان خواهد بود. این روش به کودکان فرصت می دهد تا روش های مراقبت از خود در زمان بروز سوانح را از کودک دیگری که پیش از این در این خصوص آموزش دیده است، بیاموزد.

۲ ۴ + + ۴

مانور ۳ ۴ + + ۴

کلیه مهدهای کودک خصوصی و دولتی باید حداقل ۲ بار در سال تمرین مقابله با سوانح متناسب با نوع خطر احتمالی را اجرا نمایند.

۱ ۴ ۴ + + ۴

لازم است در تمامی مانورها و تمرین های مقابله با سوانح تیم حمایت از کودکان فعال باشد.

۲ ۴ ۴ + + ۴

کلیه مدارس کودکان عادی، استثنایی، دولتی و غیردولتی باید حداقل ۲ بار در سال تمرین مقابله با سوانح متناسب با نوع خطر احتمالی را اجرا نمایند.

۳ ۴ ۴ + + ۴

توصیه می شود کلیه سازمان های دولتی و غیر دولتی که کودکان را تحت حمایت یا آموزش دارند، حداقل ۳ بار در سال نسبت به اجرای مانور بحران یا شرکت دادن کودکان در مانورهای مقابله با سوانح اقدام نمایند.

۴ ۴ ۴ + + ۴

نحوه برگزاری مانورها و محتوای برنامه های آموزشی کودکان، مراقبین و نیروی انسانی توسط سازمان های ذیربط تنظیم خواهد شد.

۵ ۴ ۴ + + ۴

	۲	۱	۴	بسته های خدماتی
حدافل وسایل مورد نیاز برای راه اندازی یک واحد فضای دوستدار کودکان(۱۵ تا ۱۸ سال)	۱	۴	۱	۴
حدافل وسایل مورد نیاز برای راه اندازی یک واحد فضای دوستدار کودکان(۱۵ تا ۱۸ سال) مطابق پیوست الف می باشد.	۱	۱	۴	۱
کیت پیش بینی شده برای ارائه خدمت به ۲۵ تا ۳۰ کودک طراحی شده است.	۲	۱	۴	۱
هر تیم حمایت از کودکان در شرایط بحرانی باید حداقل یک کیت برای راه اندازی یک واحد فضای دوستدار کودکان(۱۵ تا ۱۸ سال) در اختیار داشته باشد.	۳	۱	۴	۱
حدافل وسایل مورد نیاز برای راه اندازی یک واحد فضای دوستدار کودکان(۷ تا ۱۴ سال)	۲	۴	۱	۴
حدافل وسایل مورد نیاز برای راه اندازی یک واحد فضای دوستدار کودک(۷ تا ۱۴ سال) مطابق پیوست ب می باشد.	۱	۴	۴	۱
کیت پیش بینی شده برای ارائه خدمت به ۲۵ تا ۳۰ کودک طراحی شده است.	۲	۴	۴	۱
هر تیم حمایت از کودکان در شرایط بحرانی باید حداقل یک کیت برای راه اندازی یک واحد فضای دوستدار کودک (۷ تا ۱۴ سال) در اختیار داشته باشد.	۳	۴	۴	۱
حدافل وسایل مورد نیاز برای راه اندازی یک واحد فضای دوستدار کودک (کودکان زیر ۶ سال)	۳	۴	۱	۴
حدافل وسایل مورد نیاز برای راه اندازی واحدهای فضای دوستدار کودک(کودکان زیر ۶ سال) مطابق پیوست پ می باشد.	۱	۴	۴	۱
کیت پیش بینی شده برای ارائه خدمت به ۲۵ تا ۳۰ کودک طراحی شده است.	۲	۴	۴	۱
هر تیم حمایت از کودکان در شرایط بحرانی باید حداقل یک کیت برای راه اندازی یک واحد فضای دوستدار کودک(کودکان زیر ۶ سال) در اختیار داشته باشد.	۳	۴	۴	۱

۴ ۴ ۱ ۴	حداقل وسایل مورد نیاز برای راه اندازی یک مهد کودک سیار
۱ ۴ ۴ ۱ ۴	حداقل وسایل مورد نیاز برای راه اندازی یک مهد کودک سیار مطابق پیوست ت می باشد.
۲ ۴ ۴ ۱ ۴	کیت پیش بینی شده برای ارائه خدمت به ۲۵ تا ۳۰ کودک طراحی شده است.
۳ ۴ ۴ ۱ ۴	هر تیم حمایت از کودکان در شرایط بحرانی باید حداقل یک کیت برای راه اندازی مهد کودک سیار در اختیار داشته باشد.

۵ ۴ ۱ ۴	حداقل وسایل مورد نیاز برای مراحل مختلف بازپیوند خانواده (IDTR)
۱ ۵ ۴ ۱ ۴	حداقل وسایل مورد نیاز برای مراحل مختلف بازپیوند خانواده (IDTR) مطابق پیوست ت می باشد.
۲ ۵ ۴ ۱ ۴	کیت پیش بینی شده برای ارائه خدمت توسط یک تیم و در منطقه ای بحران زده ای که حداکثر ۵۰۰ کودک در آن حضور دارند طراحی شده است. ^۱
۳ ۵ ۴ ۱ ۴	هر تیم حمایت از کودکان در شرایط بحرانی باید حداقل یک کیت بازپیوند خانواده (IDTR) در اختیار داشته باشد.

۶ ۴ ۱ ۴	حداقل وسایل مورد نیاز برای راه اندازی یک واحد پایگاه حمایت از کودکان در شرایط بحرانی
۱ ۶ ۴ ۱ ۴	حداقل وسایل مورد نیاز برای راه اندازی یک واحد پایگاه حمایت از کودکان در شرایط بحرانی مطابق پیوست ج می باشد.
۲ ۶ ۴ ۱ ۴	کیت پیش بینی شده برای ارائه خدمت در منطقه ای که حداکثر ۵۰۰ کودک حضور دارند، طراحی شده است.
۳ ۶ ۴ ۱ ۴	هر پایگاه حمایت از کودکان حداکثر با ۵ تیم حمایت از کودکان همکاری می نماید.

- همه کودکانی که در گروه هدف یک تیم حمایت قرار می گیرند به خدمات بازپیوند خانواده (IDTR) نیاز نخواهند داشت و در عین حال معمولاً به طور همزمان به دریافت این خدمات نیاز پیدا نمی کنند از این رو حداقل ملزومات مورد نیاز برای تدارک بسته های بازپیوند خانواده (IDTR) به منظور ارائه خدمت به ۱۰۰ کودک به طور همزمان پیش بینی شده است.

حدافل وسایل مورد نیاز برای راه اندازی یک واحد کتابخانه سیار	۷	۴	+	۴
حدافل وسایل مورد نیاز برای راه اندازی یک واحد کتابخانه سیار مطابق پیوست چ می باشد.	۱	۷	+	۴
کیت پیش بینی شده برای ارائه خدمت به ۵۰۰ کودک طراحی شده است.	۲	۷	+	۴
هر پایگاه حمایت از کودکان در شرایط بحرانی باید حداقل یک کیت کتابخانه سیار در اختیار داشته باشد.	۳	۷	+	۴
کتابخانه سیار برای ارائه خدمت به کودکان تحت پوشش تیم های همکار با پایگاه برنامه ریزی نموده با هماهنگی سرتیم ها اقدامات لازم را انجام می دهد.	۴	۷	+	۴

۲۴ آمادگی

۱۴۴ تیم حمایت از کودکان در شرایط بحرانی

لازم است اعضای تیم حمایت از کودکان در شرایط بحرانی مطابق جدول زیر تشکیل شود:

جدول اعضای تیم حمایت از کودکان در شرایط بحرانی

ردیف	سمت	رشته تحصیلی	تعداد	مدت آموزش
۱	مددکار اجتماعی / سرتیم	حداقل کارشناسی مددکاری اجتماعی یا علوم اجتماعی گرایش خدمات اجتماعی	۲	۵۶ ساعت
۲	روانشناس	حداقل کارشناس روانشناس بالینی	۱	۵۶ ساعت
۳	مربی حمایت روانی اجتماعی	روانشناسی، علوم تربیتی، مشاوره و مددکاری اجتماعی	۲	۵۶ ساعت
۴	مربی کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان	حداقل فوق دیپلم رشته های علوم تربیتی، ادبیات، روانشناسی و رشته های هنر	۲	۲۰ ساعت علاوه بر آموزش های کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان
۵	مربی امداد حمایت روانی اجتماعی / جانشین	حداقل دیپلم	۲	دوره های مصوب جمعیت هلال احمر ایران

۱۴۴ کلیه نیروهای تخصصی آموزش دیده در خصوص حمایت از کودکان در شرایط بحرانی باید دارای حکم دوم باشند که جایگاه و وظایف آنها را در شرایط بحرانی تعیین می نماید.

۲۴۴ صدور حکم دوم نیروهای تخصصی آموزش دیده در خصوص حمایت از کودکان در شرایط بحرانی الزامی است.

۳۴۴ شرح وظایف هر یک از اعضای تیم مطابق پیوست ح و سرفصل های آموزشی آنها بر اساس پیوست خ می باشد.

۴۴۴ به ازای هر ۵۰۰ کودک حاضر در شرایط بحرانی حضور یک تیم در منطقه الزامی می باشد.

۵۴۴ تشکیل جلسات اعضای تیم های حمایت از کودکان حداقل یک بار در ماه الزامی است.

۶۴۴ هماهنگ کننده تیم های حمایت از کودکان موظف است در دقایق اولیه (زیر یک ساعت) پس از بروز شرایط بحرانی سرتیم یا جانشین را مطلع نماید.

- ۷ + ۴ ۴ اعضای تیم موظفند حداکثر ۳ ساعت پس از اعلام حادثه در محل اعلام شده توسط سرتیم یا جانشین جهت انجام هماهنگی های لازم و اعزام به منطقه حضور یابند.
- ۸ + ۴ ۴ تیم حمایت از کودکان در شرایط بحرانی موظف است در ساعات اولیه پس از بروز شرایط بحرانی در منطقه حضور یابد.
- ۹ + ۴ ۴ حضور تیم های حمایت از کودکان در شرایط بحرانی تا پایان مرحله مقابله (۶ ماه پس از بروز بحران) الزامی است. در صورتی که به هر دلیل امکان استقرار سازمان های حمایتی در مرحله باتوانی و بازسازی وجود نداشته باشد، حضور تیم های حمایت از کودکان در شرایط بحرانی تا زمان استقرار تیم های ثابت جایگزین ضرورت دارد.
- ۱۰ + ۴ ۴ مدت استقرار هر تیم در منطقه یک ماه است و ضرورت دارد تیم جایگزین حداقل ۴ روز قبل از پایان دوره فعالیت تیم قبلی به منظور هماهنگی در منطقه حضور یابند.
- ۱۱ + ۴ ۴ تیم های حمایت از کودکان در شرایط بحرانی می توانند در طول مدت فعالیت خود نیروهای داوطلب را تحت عنوان تسهیلگر محلی جذب نمایند. پیوستن این افراد به تیم منوط به تأیید سرتیم می باشد.
- ۱۲ + ۴ ۴ باید به ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت در هر استان یک تیم حمایت از کودکان در شرایط بحرانی تشکیل شود.

تیم حمایت از کودکان در شرایط بحرانی موظف به راه اندازی پایگاه حمایت از کودکان در شرایط بحرانی، مهدکودک سیار، فضاهای دوستدار کودک و نوجوان و کتابخانه سیار و اجرای فرایند باز پیوند خانواده می باشند. الزامات هر یک از آنها در زیر آمده اند:

۴ ۳ ۱   پایگاه حمایت از کودکان در شرایط بحرانی

پایگاه حمایت از کودکان در شرایط بحرانی مرکزی ستادی برای هماهنگی و نظارت بر فعالیت های حمایت از کودکان در شرایط بحرانی است. لازم است پایگاه حمایت از کودکان در شرایط بحرانی حداکثر ظرف مدت ۴۸ ساعت پس از بروز بحران به منظور انجام فعالیت های زیر در منطقه راه اندازی شده و باید تا پایان مرحله مقابله به فعالیت خود ادامه دهد:

۴ ۳ ۱   آغاز اقدامات لازم در خصوص پیشگیری از جدا شدن کودکان از خانواده و بازپیوند آنها تا پایان دوره مقابله

۴ ۳ ۲   تحلیل وضعیت با تأکید بر وضعیت کودکان بخصوص در زمینه وضعیت روانی-اجتماعی آنها، خشونت و آزارهای تهدید کننده کودکان

۴ ۳ ۳   مستند سازی کلیه فعالیت های پایگاه

۴ ۳ ۴   تهیه گزارش های روزانه در ۱۰ روز اول

۴ ۳ ۲   تهیه گزارش های دوره ای هر هفته یکبار

۴ ۳ ۳   در صورتی که منطقه در شرایط خاصی قرار گیرد(مانند جابجایی های بزرگ جمعیت و بروز سوانح زنجیره ای که منجر به بروز تغییرات جمعیت شناختی شود) پایگاه حمایت از کودکان در شرایط بحرانی موظف است گزارش روزانه وضعیت کودکان را حداقل تا ۱۰ روز تهیه نماید.

۴ ۳ ۴   آگاهسازی و آموزش همگانی در مورد کودکان(خطرات تهدید کننده، خدمات موجود و نحوه دسترسی به آنها)

۴ ۳ ۵   جلب مشارکت کودکان در مراحل مختلف حمایت از کودکان در شرایط بحرانی

۴ ۳ ۶   هماهنگی با سایر سازمان ها و همکاری با آنها در برنامه های مرتبط با حمایت از کودکان در شرایط بحرانی

۴ ۳ ۷   حمایت گیری

- ۴ ۳ ۱ ۸ غربالگری کودکان (بخصوص کودکانی که در معرض خطر هستند یا مورد آزار، خشونت یا بهره کشی قرار گرفته اند)
- ۴ ۳ ۱ ۹ ارائه خدمات روانشناختی به کودکان و مراقبین آنها
- ۴ ۳ ۱ ۱۰ پیگیری تا پایان دوره مقابله
- ۴ ۳ ۱ ۱۱ ارجاع (در صورت نیاز)
- ۴ ۳ ۱ ۱۲ نظارت بر عملکرد تیم بازپیوند خانواده (IDTR)، فضاهای دوستدار کودک و نوجوان، مهدکودک سیار و کتابخانه سیار
- ۴ ۳ ۱ ۱۳ شناسایی و جلب مشارکت داوطلبان بومی و سازمان های غیردولتی
- ۴ ۳ ۱ ۱۴ تسهیل شرایط برای بسیج اجتماعی
- تسهیل خودیاری گروهی و حمایت اجتماعی و بهره گرفتن از سازوکارهای حمایتی سنتی
- ۴ ۳ ۱ ۱۵ تسهیل حمایت های لازم برای کودکان و مراقبان آنها
- ۴ ۳ ۱ ۱۶ اقدام و پیگیری برای در نظر گرفتن ملاحظات خاص روانشناختی و اجتماعی در سیستم بهداشت عمومی
- ۴ ۳ ۱ ۱۷ فراهم نمودن امکان دسترسی به مراقبت برای کودکانی که اختلال شدید روانی دارند.
- ۴ ۳ ۱ ۱۸ حمایت از کودکانی که دچار اختلالات شدید روانی و دیگر ناتوانی های روانی یا عصبی هستند و در موسسات روانی نگهداری می شده اند.
- ۴ ۳ ۱ ۱۹ تقویت امکان دسترسی کودکان به آموزش ایمن و حمایتگر
- ۴ ۳ ۱ ۲۰ فراهم نمودن اطلاعات برای کودکان و مراقبین آنها درباره موقعیت اضطراری، تلاش های امدادی و حقوق قانونی آنها
- ۴ ۳ ۱ ۲۱ فراهم نمودن امکان دسترسی به اطلاعات درباره شیوه های مثبت سازگاری
- ۴ ۳ ۱ ۲۲ حصول اطمینان از ارائه کمک مطمئن و محترمانه به کودکان و مراقبین آنها برای تأمین غذا و حمایت های تغذیه ای
- ۴ ۳ ۱ ۲۳ حصول اطمینان از ارائه کمک مطمئن و محترمانه و مناسب فرهنگی در تأمین مکان و سرپناه
- ۴ ۳ ۱ ۲۴ حصول اطمینان از دسترسی مطمئن و محترمانه و مناسب از نظر فرهنگی در تأمین آب و سیستم دفع فاضلاب
- ۴ ۳ ۱ ۲۵ برای اداره پایگاه حمایت از کودکان در شرایط بحرانی باید حداقل یک نفر مددکار اجتماعی، یک نفر روانشناس و دو نفر مربی امداد حمایت روانی اجتماعی حضور داشته باشند.

۴ ۳ ۲ مهد کودک سیار

- ۴ ۳ ۴ ۱ لازم است تیم اداره کننده مهد کودک سیار قبل از اجرای برنامه های خود نسبت به مکان یابی و هماهنگی با مسئولین محلی اقدام نماید.
- ۴ ۳ ۴ ۲ اولویت برای مکان مهدکودک سیار فضای سرپوشیده است.
- ۴ ۳ ۴ ۳ تیم مهدکودک سیار حداقل دو بار در هفته باید در هر منطقه شناسایی شده حضور یافته نسبت به ارائه خدمات بر اساس برنامه مهد کودک سیار که توسط تیم طراحی می شود، اقدام نمایند.
- ۴ ۳ ۴ ۴ لازم است زمان حضور تیم در منطقه از پیش اعلام شود.
- ۴ ۳ ۴ ۵ لازم است از مشارکت افراد محلی و امکانات موجود در منطقه برای اداره مهدکودک سیار استفاده شود.
- ۴ ۳ ۴ ۶ مهدکودک سیار به منظور آموزش کودکان با تأکید بر بازی های هدفمند، غربالگری با تمرکز بر مشکلات روانی اجتماعی کودکان، فراهم نمودن امکان تخلیه هیجانی برای کودکان و حمایت گیری برای کودکان در منطقه شناسایی شده راه اندازی می شود.
- ۴ ۳ ۴ ۷ مهدکودک سیار در مناطقی فعالیت می کند که کودکان آن منطقه به دلایل مختلف به فضاهای دوستدار کودک و نوجوان دسترسی ندارند.
- ۴ ۳ ۴ ۸ مواد آموزشی مهدکودک سیار با مواد آموزشی فضاهای دوستدار کودک یکسان است ولی لازم است مربیان نسبت به اولویت بندی موضوعات با توجه به شرایط کودکان در منطقه اقدام نمایند.
- ۴ ۳ ۴ ۹ برای اداره مهد کودک سیار باید حداقل نفر مربی حمایت روانی اجتماعی و یک نفر مربی کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان حضور داشته باشند.

۴ ۳ ۳ بازپیوند خانواده

- ۴ ۳ ۴ ۱ تیم حمایت از کودکان در شرایط بحرانی به محض ورود به منطقه فعالیت خود را در زمینه بازپیوند خانواده آغاز نموده تا پایان مرحله مقابله اقدامات خود را در این خصوص ادامه می دهد.
- ۴ ۳ ۴ ۲ بازپیوند خانواده شامل چهار مرحله اصلی شناسایی، مستندسازی، جستجو و باز پیوند است.
- ۴ ۳ ۴ ۳ تیم بازپیوند خانواده (IDTR) موظف است در کلیه مراحل با سازمان کشوری متولی قانونی این امر همکاری نماید.

مراکز نگهداری کودکان جدا شده تحت نظارت سازمان کشوری متولی قانونی این امر ^۱ اداره می شوند.	۴	۳	۳	۴
سپردن کودکان به عنوان فرزند خوانده به خانواده ها تا پایان مرحله مقابله ممنوع است. پس از مرحله مقابله نیز پیگیری فرزندخواندگی تنها بر عهده سازمان کشوری متولی قانونی این امر ^۲ بوده و مطابق با فرایندهای قانونی می باشد.	۵	۴	۳	۴
در تمامی مراحل بازپیوند خانواده (IDTR) در نظر گرفتن اصول زیر الزامی است :	۶	۴	۳	۴
کودکان جدا شده این حق را دارند که به والدین، بستگان و قیمومین خود بپیوندند.	۱	۶	۴	۴
در طول فرایند بازپیوند خانواده (IDTR) تمامی تصمیم گیریها و فعالیت ها باید با توجه به منافع و مصالح کودک انجام گیرند.	۲	۶	۴	۴
کودکان حق دارند در تصمیم هایی که درباره آینده آنها گرفته می شود، شرکت کنند.	۳	۶	۴	۴
محافظت از کودکان در برابر آسیب های احتمالی باید در اولویت قرار گیرد.	۴	۶	۴	۴
در فرایند بازپیوند خانواده (IDTR) از مشارکت جامعه محلی بهره گرفته شود.	۵	۶	۴	۴
به نقش تعیین کننده همکاری و هماهنگی بین بخشی میان کلیه سازمان های تأثیرگذار در فرایند بازپیوند خانواده (IDTR) توجه شود.	۶	۶	۴	۴
اطلاعات مربوط به کودکان باید محرمانه تلقی شود و باید به صورت شایسته از آنها محافظت گردد.	۷	۶	۴	۴
فردیت قائل شدن برای هر کودک در تمامی مراحل بازپیوند خانواده (IDTR) مورد توجه قرار گیرد.	۸	۶	۴	۴
با توجه به اینکه کودکان معمولاً در جامعه محلی خود بهتر از هر مکان دیگر مورد مراقبت قرار می گیرند، لازم است جز در موارد اعلام رسمی و مجوز ستاد بحران کودکان از جامعه محلی شان دور نشوند.	۹	۶	۴	۴
لازم است برای سپردن کودکان به خانواده های جایگزین ضوابط سازمان کشوری متولی قانونی این امر و اصول مندرج در کتاب مددکاران اجتماعی و حمایت از کودکان در شرایط بحرانی (معارف و ند و علی، ۱۳۸۷، ص ۸۸) به طور کامل رعایت شوند.	۱۰	۶	۴	۴
برای اجرای فرایند بازپیوند خانواده (IDTR) باید حداقل یک نفر مددکار اجتماعی و یک نفر مربی حمایت روانی اجتماعی حضور داشته باشند.	۷	۴	۳	۴

- سازمان بهزیستی کشور سازمان متولی قانونی این امر است.
- سازمان بهزیستی کشور بر اساس قانون حمایت از کودکان فاقد سرپرست موثر را به عهده دارد و مراحل تخصصی بازپیوند خانواده و فرزندخواندگی باید توسط این سازمان پیگیری شود.

۴ ۳ ۴ کتابخانه سیار

- ۱ ۴ ۳ ۴ کتابخانه سیار باید حداکثر یک هفته پس از بروز شرایط بحرانی راه اندازی شود.
- ۲ ۴ ۳ ۴ بر اساس تشخیص مسئول پایگاه حمایت از کودکان در شرایط بحرانی، مهدکودک سیار و کتابخانه سیار می توانند مناطق یکسان یا متفاوتی را پوشش دهند.
- ۳ ۴ ۳ ۴ لازم است کتابخانه سیار برای ارائه خدمت در مناطقی که به خدمات ثابت دسترسی ندارند، اولویت قائل شود.
- ۴ ۴ ۳ ۴ برای اجرای برنامه کتابخانه سیار باید حداقل یک نفر مربی کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان حضور داشته باشد.

۵ ۳ ۴ فضای دوستدار کودک

- ۱ ۵ ۳ ۴ فضاهای دوستدار کودک باید در مناطقی که تراکم جمعیت آسیب دیده از بحران بیشتر است راه اندازی شوند.
- ۲ ۵ ۳ ۴ فضاهای دوستدار کودک مورد نیاز باید یک هفته پس از بروز بحران راه اندازی شوند و تا پایان مرحله مقابله فعالیت خود را ادامه دهند.
- ۳ ۵ ۳ ۴ برنامه های فضاهای دوستدار کودک توسط سازمان های ذیربط طراحی می شود.
- ۴ ۵ ۳ ۴ برای اداره هر فضای دوستدار کودک حداقل دو نفر مربی حمایت روانی اجتماعی باید حضور داشته باشند.

۴ ۴ الزامات عمومی

در کلیه مکان هایی که برای ارائه خدمت به کودکان در نظر گرفته می شوند باید نکات ایمنی زیر رعایت شوند:
۴ ۴ ۱ ضرورت دارد مکان ها نزدیک جاده و خیابان های اصلی، پرتگاه، رودخانه با جریان تند آب و مانند آن انتخاب نشوند.

۴ ۴ ۲ ساختمان هایی که احتمال فروریختن آنها وجود دارد انتخاب نشوند.

۴ ۴ ۳ نسبت به ایمنی مسیر رفت و آمد کودکان و محل استقرار آنها از نظر مین گذاری اطمینان حاصل شود.

۴ ۴ ۴ لازم است به مین گذاری در مناطق جنگی و جابجایی مین ها به دلیل عوامل طبیعی (مانند رانش زمین) توجه خاص صورت گیرد.

۴ ۴ ۵ توصیه می شود مکان های مورد استفاده برای ارائه خدمت به کودکان با حصار مناسب محصور شوند.

۴ ۴ ۶ تغذیه و تأمین آب برای کودکان باید مطابق استانداردهای سازمان متولی قانونی انجام خواهد شد.

پیوست الف

(الزامی)

وسایل مورد نیاز برای یک واحد راه اندازی فضای دوستدار کودکان (۱۵ تا ۱۸ سال)

توضیحات	تعداد/ اندازه	وسایل مورد نیاز
	به مساحت ۱۰۰ تا ۱۲۰ متر مربع	چادر/ کانکس
	به مساحت ۱۰۰ تا ۱۲۰ متر مربع	زیر انداز
	یک دستگاه	وایت برد پایه دار
	۴ رنگ از هر کدام ۶ عدد	ماژیک وایت برد
	یک دستگاه	ضبط صوت یا DVD Player
	۱۵ حلقه	DVD یا نوارهای آموزش/ فیلم سینمایی
	از هر کدام ۳۰ بسته	پاستیل شمعی و خمیر مجسمه سازی
	۲۰ عدد	بازی های فکری و پازل ها ^۱ و مکعب روبیک
	۱۰ متر	طناب
	یک دستگاه	فوتبال دستی
	۱۰ جفت	راکت بدمینتون
	فوتبال ۱ عدد، والیبال، ۱ عدد، بدمینتون ۱۰ عدد	انواع توپ
	یک جعبه	جعبه کمک های اولیه
	یک دستگاه	کپسول آتش نشانی
	۲۵ جعبه دستمال کاغذی، ۵ عدد صابون مایع پمپی و ۱۰ لیتر صابون لیتری و ۱۰۰۰ لیوان یکبار مصرف کاغذی و محکم - نوار بهداشتی	بسته بهداشتی
	۱ در ۲ متر	قفسه کتاب

- در انتخاب پازل به انواعی توجه شود که قطعات دارای اتصال می باشد تا از گم شدن قطعات ریز جلوگیری شود.

درسی، آموزشی، شعر و داستان	۶۰ جلد در ۲۰ عنوان	بسته کتاب
	۴ بسته ۵۰۰ تایی	کاغذ A4
	۵ رنگ از هر رنگ ۳۰ برگ	کاغذ رنگی A3
	۵ رنگ از هر رنگ ۳۰ برگ	مقوای رنگی
	۱ دستگاه	پایه فلیپ چارت
	۵۰ برگ	فلیپ چارت (A0)
	از هر کدام ۱۵ عدد	چسب مایع و چسب نواری
	۱۵ دستگاه	قیچی متوسط
	یک دستگاه	دستگاه گرم کنند و خنک کننده
	۱ دستگاه	تلویزیون
	۱ دستگاه	یخچال ۷ فوت
در صورت نبود سرویس بهداشتی در نزدیکی فضای دوستدار کودک	۲ دستگاه	کانکس سرویس بهداشتی
	۲۰ عدد	کلیپس متوسط مشکی
	۲ عدد	خط کش ۵۰ سانتی فلزی

پیوست ب

(الزامی)

وسایل مورد نیاز برای یک واحد راه اندازی فضای دوستدار کودک (۷ تا ۱۴ سال)

توضیحات	تعداد/ اندازه	وسایل مورد نیاز
	به مساحت ۱۰۰ تا ۱۲۰ متر مربع	چادر/ کانکس
	به مساحت ۱۰۰ تا ۱۲۰ متر مربع	زیر انداز
	یک دستگاه	وایت برد پایه دار
	۴ رنگ از هر کدام ۶ عدد	ماژیک وایت برد
	یک دستگاه	ضبط صوت یا DVD Player
	۵۰ حلقه	DVD یا نوارهای کارتونی، آموزشی، موسیقی، داستانی و ...
	۲۰ عدد	عروسک های دستکشی (خانواده، حیوانات و مشاغل)
	از هر کدام ۳۰ بسته	خمیر بازی - مدادرنگی و پاستیل
	۲۰ عدد	بازی های فکری و پازل ها
	۱۰ متر	طناب
	۱۰ جفت	راکت بدمینتون
	فوتبال ۱ عدد، والیبال ۱ عدد، بدمینتون ۱۰ عدد	انواع توپ
	یک جعبه	جعبه کمک های اولیه
	یک دستگاه	کپسول آتش نشانی
صابون مایع - لیوان کاغذی	۲۵ جعبه دستمال کاغذی، ۲۰ قطعه صابون و ۱۰۰۰ لیوان یکبار مصرف	بسته بهداشتی
	۱ در ۲ متر	قفسه کتاب

درسی، آموزشی، شعر و داستان	۶۰ جلد در ۴۰ عنوان	بسته کتاب
	۴ بسته ۵۰۰ تایی	کاغذ A4
	۵ رنگ از هر رنگ ۳۰ برگ	کاغذ رنگی A3
	۵ رنگ از هر رنگ ۳۰ برگ	مقوای رنگی A3
	۱ دستگاه	پایه فلیپ چارت
	۵۰ برگ	فلیپ چارت (A0)
	از هر کدام ۱۵ عدد	چسب مایع و چسب نواری و رولی
	۱۵ دستگاه	قیچی متوسط
	یک دستگاه	دستگاه گرم کنند و خنک کننده
	۱ دستگاه	تلویزیون
	۱ دستگاه	یخچال ۷ فوت
در صورت نبود سرویس بهداشتی در نزدیکی فضای دوستدار کودک	۲ دستگاه	کانکس سرویس بهداشتی
	۴ عدد	خط کش ۳۰ سانتی فلزی
	۲۰ عدد	کلیپس مشکی متوسط

پیوست پ

(الزامی)

حداقل وسایل مورد نیاز برای راه اندازی یک واحد فضای دوستدار کودک (کودکان زیر ۶ سال)

توضیحات	تعداد/ اندازه	وسایل مورد نیاز
	به مساحت ۱۰۰ تا ۱۲۰ متر مربع	چادر/ کانکس
	به مساحت ۱۰۰ تا ۱۲۰ متر مربع	زیر انداز
	۲۵ تا ۳۰ عدد	کوله پشتی کودکان
دفترچه، مداد، پاک، تراش و مدادرنگی ۱۲ رنگ و پاستیل شمعی	۲۵ تا ۳۰ بسته	بسته لوازم التحریر
	یک دستگاه	ضبط صوت یا DVD Player
	۵۰ حلقه	DVD یا نوارهای کارتونی، آموزشی، موسیقی، داستانی و ...
	۲۰ عدد	عروسک
	۲۰ عدد	ماشین اسباب بازی
	۲۰ عدد	بازی های فکری و پازل ها
	۱۰ اسری	اسباب بازی کودکان زیر ۳ سال
	یک جعبه	جعبه کمک های اولیه
	یک دستگاه	کپسول آتش نشانی
صابون مایع- لیوان کاغذی	۱۵ جعبه دستمال کاغذی، ۲۰ قطعه صابون و ۱۰۰۰ لیوان یکبار مصرف ۲۰ بسته پوشاک بچه	بسته بهداشتی
در صورت نبود سرویس بهداشتی در نزدیکی فضای دوستدار کودک	۱ دستگاه	کانکس سرویس بهداشتی
	۱ در ۲ متر	قفسه کتاب
شعر و داستان سرگرمی	۶۰ جلد	بسته کتاب های تصویری کودکانه
	۴ بسته ۵۰۰ تایی	کاغذ A4
	۵ رنگ از هر رنگ ۳۰ برگ	کاغذ رنگی A3

	۵ رنگ از هر رنگ ۳۰ برگ	مقوای رنگی A3
	۵۰ برگ	فلیپ چارت (A0)
	از هر کدام ۱۵ عدد	چسب ماتیکی و چسب نواری
	۱۵ دستگاه	قیچی کوچک ویژه کودکان
	یک دستگاه	دستگاه گرم کنند و خنک کننده
	۱ دستگاه	تلویزیون
	۱ دستگاه	یخچال ۷ فوت
	۵ عدد	عروسک نمایشی دستکشی

یادآوری: فضای دوستدار کودک برای ۲۵ تا ۳۰ کودک زیر ۶ سال طراحی شده است.

پیوست ت

(الزامی)

حداقل وسایل مورد نیاز برای اجرای فرایند بازپیوند خانواده (IDTR) ویژه تیم

توضیحات	تعداد/ اندازه	وسایل مورد نیاز
	۱ دستگاه	رایانه قابل حمل
	۱ دستگاه	دوربین عکاسی دیجیتال
	۱ دستگاه	پرینتر رنگی
	۱ دستگاه	اسکندر
	۱ دستگاه	وایت برد ۱*۲ متر
	۳ عدد در ۳ رنگ	ماژیک وایت برد
	۷ عدد	کاور پرسنل دارای برچسب تیم حمایت از کودکان
	۱۰ متر	پارچه سفید
	یک دستگاه	فایل فلزی
	۱ دستگاه	چکش کوچک
	۱ دستگاه	بلندگوی سیار
	۴ عدد	باتری
	۱ دستگاه	تخته چوبی
	۱۰ متر	رل کاغذ با عرض ۷۰ سانتی متر
	۱ دستگاه	منگنه
	۲ بسته	سوزن منگنه
	۱ بسته	پونز
	۱ بسته	سوزن ته گرد
	یک بسته ۵۰۰ برگ	برگه A4
	۱۰۰۰ برگ	بروشور
	یک بسته ۱۰۰ تایی	میخ
	۱ دستگاه	قیچی

	۱ بسته	بست کاغذ
	۲ عدد	مداد پاک کن
	۲ عدد	مداد تراش
	۲ عدد	مداد
	۲ عدد	خودکار
	۱ دستگاه	پانچ
	۱۰۰ عدد	پوشه پلاستیکی
	۱ دستگاه	میز تاشو
	۲ دستگاه	صندلی تاشو
	۱ عدد	کیف مخصوص حمل وسایل تیم بازیونند خانواده (IDTR)
	۱ عدد	جعبه کمک های اولیه ثابت
	۱ عدد	جعبه کمک های اولیه قابل حمل
	مجموعاً ۳۰۰ متر مربع برای ۱۰۰ نفر	کانکس
در صورت نبود کانکس از چادر استفاده شود.	مجموعاً ۳۰۰ متر مربع برای ۱۰۰ نفر	چادر
	۱ عدد	تخته پاک کن
	یک بسته	برگه یادداشت
	۱ عدد	لاک غلط گیر قلمی
	۱ عدد	چسب نواری پهن
	۱ عدد	پایه چسب
	۲۰ متر	طناب
	۱ عدد	لاک غلط گیر
	۱ عدد	چسب نواری

ادامه پیوست ت

(الزامی)

حداقل وسایل مورد نیاز برای اجرای فرایند بازیبوند خانواده (IDTR) ویژه کودکان

توضیحات	تعداد/ اندازه	وسایل مورد نیاز
	۵ قطعه ۴ * ۵ متر	زیرانداز پلاستیکی ضد آب
	۱۰۰ عدد	تشک
	۲۰۰ عدد	پتو
	۵ عدد	پشه بند
	۲۰ عدد	وایت برد کوچک برای کودکان
	۲۰ سری	ماژیک چهار رنگ و نوک گرد وایت برد
هر ست شامل ۵ بسته لگو، ۵ عروسک و ۵ دستگاه ماشین بازی است.	۲۰ سری	ست وسایل بازی
	۲۰ جلد	کتاب
	۲۰ سری	خمیربازی
	۱۰۰ جلد	کتاب نقاشی
	۱۰۰ جلد	دفتر نقاشی
	۱۰ بسته	بادکنک
	۲۰ بسته ۱۲ رنگ	پاستل شمعی
	۲۰۰ بسته	شکلات و بیسکوئیت
	۱۰ عدد	توپ
	۱۵ جعبه دستمال کاغذی، ۱۰ لیتر صابون مایع و ۱۰۰۰ لیوان یکبار مصرف کاغذی ۲۰ بسته پوشاک بچه	بسته بهداشتی
	۵ رنگ از هر رنگ ۵۰ برگ	کاغذ رنگی
	۲۰۰ دست	لباس برای سنین مختلف
در صورت نبود سرویس بهداشتی در نزدیکی محل اقامت کودکان	۱ دستگاه	کانکس سرویس بهداشتی

پیوست ث

(الزامی)

حداقل وسایل مورد نیاز برای فعالیت مهد کودک سیار^۱

توضیحات	تعداد/ اندازه	وسایل مورد نیاز
	۲ قطعه ۱۲ متری	زیرانداز سبک
	۵ بسته ۵۰۰ تایی	کاغذ A4
	۲۰ بسته ۱۲ رنگ	پاستل شمعی
	۳ بسته ۶ تایی	مداد پاک کن
	۳ بسته ۶ تایی	مداد تراش
	۱۰ بسته	مداد سیاه
	۳ رنگ از هر رنگ ۱۰۰ برگ	کاغذ رنگی
	۵ دستگاه	قیچی
	۱۰ عدد	چسب ماتیکی
	حداقل ۶ متر	طناب
	۲ عدد	توپ بادی
	۵ عدد	عروسک نمایشی دستکشی
	۲۰ جلد	کتاب قصه

- مربیان برای هر بار اعزام و ارائه خدمت به تعداد ۲۵ تا ۳۰ کودک وسایل مورد نیاز را به میزان لازم همراه خواهند برد.

پیوست ج

(الزامی)

حداقل وسایل مورد نیاز برای راه اندازی یک واحد پایگاه حمایت از کودکان

توضیحات	تعداد/ اندازه	وسایل مورد نیاز
	کانکس با دو اتاق با حداقل فضای ۱۲ متر یا دو چادر ۱۲ متری	کانکس / چادر
	۱ دستگاه	فایل قفل دار
	۲ دستگاه	میز
	۴ دستگاه	صندلی
	۱۰۰ عدد	پوشه
	دو سری	لوازم التحریر
	دو سری	بسته بهداشتی
	دو جعبه	جعبه کمک های اولیه
	دو عدد	کپسول آتش نشانی
	دو سری	وسیله سرمایش و گرمایش
	دو سری	انواع اسباب بازی ویژه برنامه درمانی
	یک سری	تست های روانشناسی

پیوست چ

(الزامی)

حداقل وسایل مورد نیاز برای راه اندازی یک واحد کتابخانه سیار

توضیحات	تعداد / اندازه	وسایل مورد نیاز
قفسه بندی شده	۱ دستگاه	اتومبیل
	۱ عدد	زیرانداز سبک و مناسب
قصه داستان شعر	۱۰۰۰ جلد حداقل ۲۵۰ عنوان	کتاب کودکان
	۵ بسته ۵۰۰ تایی	کاغذ A4
	۵ رنگ از هر رنگ ۵۰ برگ	کاغذ رنگی A4
	۱۰ عدد	قیچی متوسط
	۲ عدد	قیچی بزرگ
	۳۰ بسته ۴ رنگ - ۶ رنگ	پاستل (مداد شمعی)
	۱۰ بسته ۶ رنگ	مداد رنگی
	۱۰ عدد	تراش کوچک
	۵۰ تیوپ	چسب مایع کوچک
	۲۰ عدد	بازی و سرگرمی فکری و پازل
	۱ دستگاه	ضبط صوت
	۲۰ حلقه	نوارهای شاد کودکان
	۱۰ بسته ۴ تایی	باتری
	۵ عدد	عروسک نمایشی دستکشی
	۳۰ عدد متوسط	کلیپس و گیره مشکی
	ماژیک بزرگ در چهار رنگ - خودکار	لوازم التحریر
	۲۵ برگ	مقوای سفید A3
	۲ عدد	خط کش بلند ۵۰ سانتی
	۱ حلقه	چسب نواری پهن

پیوست ح

(الزامی)

شرح وظایف اعضای تیم حمایت از کودکان در شرایط بحرانی

- ح ۱ وظایف عمومی اعضای تیم
- ح ۱-۱ شرکت در جلسات ماهیانه تیم در شرایط عادی
- ح ۱-۲ شرکت در دوره های بازآموزی و مانورها با موضوع حمایت از کودکان در شرایط بحرانی که توسط جمعیت هلال احمر اعلام می شوند.
- ح ۱-۳ ارجاع کودکان و خانواده آنان به منظور دستیابی به خدمات تخصصی مورد نیاز
- ح ۱-۴ همکاری با سایر اعضای تیم
- ح ۱-۵ شرکت در جلسات روزانه تیم در هنگام حضور در منطقه
- ح ۱-۶ انتقال اطلاعات به تیم جایگزین
- ح ۱-۷ مستندسازی
- ح ۲ مددکار اجتماعی / سر تیم^۱
- ح ۲-۱ توزیع نیروی انسانی برای اجرای فعالیت های مختلف با توجه به وظایف و اولویت ها در بازه های زمانی مختلف شرایط بحرانی
- ح ۲-۲ هماهنگی برای تشکیل و شرکت در جلسات ماهیانه تیم در شرایط عادی*
- ح ۲-۳ مطلع نمودن اعضای تیم در حداقل زمان ممکن به طوری که اعضای تیم حداکثر ظرف مدت ۳ ساعت پس از اعلام حادثه در جمعیت هلال احمر استان حضور یابند*
- ح ۲-۴ هماهنگی با مرکز فرماندهی*
- ح ۲-۵ انجام کلیه هماهنگی های لازم با سازمان های همکار در شرایط بحرانی*

^۱ موارد ستاره دار صرفاً وظیفه سر تیم هستند.

- ح ۶۴ شرکت در جلسات دوره ای (هر سه ماه یکبار) سرتیم ها در فاز پیشگیری و آمادگی و برقراری ارتباط با سایر سرتیم ها در شرایط بحرانی*
- ح ۷۴ بررسی و تأیید گزارش های تیم و اعضای آن*
- ح ۸۴ دریافت امکانات مورد نیاز تیم مطابق با نیازسنجی صورت گرفته*
- ح ۹۴ تحلیل وضعیت، برنامه ریزی و ارزشیابی در خصوص حمایت از کودکان در شرایط بحرانی
حمایت گیری
- ح ۱۰۴ همکاری در اجرای فرایندهای بازپیوند خانواده (IDTR) و راه اندازی و اداره فضاهای دوستدار کودک
- ح ۱۱۴ ارائه مشاوره مددکاری اجتماعی به افراد، خانواده ها و گروه ها و پیگیری وضعیت روانی اجتماعی آنها
- ح ۳ مربی حمایت روانی اجتماعی**
- ح ۱۴ همکاری در راه اندازی فضاهای دوستدار کودک
- ح ۲۴ اداره فضای دوستدار کودک
- ح ۳۴ تشکیل پرونده برای هر یک از کودکان
- ح ۴۴ آموزش به کودکان مطابق دستور العمل آموزشی
- ح ۵۴ ایجاد فضای امن برای کودکان به منظور تسهیل تخلیه هیجانی
- ح ۶۴ ارائه گزارش از وضعیت کودکان به سرتیم
- ح ۷۴ همکاری با مددکار اجتماعی و روانشناس در ارائه خدمات حمایتی به کودکان
- ح ۴ مربی امداد حمایت روانی اجتماعی / جانشین**
- ح ۱۴ همکاری با سرتیم در کلیه امور
- ح ۲۴ انجام وظایف سرتیم در غیاب وی
- ح ۳۴ غربالگری (با تأکید بر کودکان جدا شده) به ویژه در مرحله امداد و نجات
- ح ۴۴ حمایت های روانی اجتماعی پایه به کودکان در مرحله امداد و نجات تا زمان ارجاع آنها به سایر اعضای متخصص تیم
- ح ۵۴ همکاری با مددکار اجتماعی در کلیه مراحل بازپیوند خانواده (IDTR)
- ح ۶۴ همکاری با سایر اعضای تیم به منظور راه اندازی و اداره فضاهای دوستدار کودک
- ح ۷۴ ارائه گزارش از وضعیت کودکان به سرتیم

ح ۵ مربی کانون پرورش فکری کودکان ونوجوانان

- ح ۱۵ مراجعه به مناطق تحت پوشش پایگاه حمایت از کودکان در شرایط بحرانی و توزیع کتاب میان کودکان به صورت امانی
- ح ۲۵ باز پس گرفتن کتاب ها
- ح ۳۵ برگزاری جلسات کتابخوانی با حضور کودکان

ح ۶ روانشناس

- ح ۱۶ تشکیل پرونده روانشناسی ویژه کودکان و مراقبین آنها
- ح ۲۶ مشاوره روانشناسی با کودکان و مراقبین آنها
- ح ۳۶ ارجاع کودکان و مراقبین آنها به روانپزشک
- ح ۴۶ همکاری با اعضای تیم در غربالگری و بازپیوند خانواده (IDTR)

- برای دریافت خدمات روانپزشکی کودکان و مراقبین آنها به روانپزشک تیم حمایت روانی اجتماعی سازمانهای متولی قانونی ارجاع خواهند شد. تیم حمایت از کودکان موظف است پس از ارجاع نیز وضعیت کودک را پیگیری نماید.

پیوست خ

(الزامی)

آموزش نیروی انسانی

- خ ۱ محتوای آموزش نیروهای داوطلب در خصوص حمایت از کودکان در شرایط بحرانی (۲ ساعت)
- خ ۱-۱ تعریف کودک
- خ ۲-۱ آشنایی با کنوانسیون حقوق کودک
- خ ۳-۱ آشنایی با گروه‌هایی از کودکان که در شرایط بحرانی بیشتر در معرض خطر قرار دارند.
- خ ۴-۱ اصول برقراری ارتباط اولیه با کودکان
- خ ۵-۱ نحوه ارجاع هر یک از کودکان در معرض خطر به تیم‌های تخصصی

- خ ۲ محتوای آموزش امدادگران عمومی و نجاتگران عمومی در خصوص حمایت از کودکان در شرایط بحرانی (۴ ساعت)
- خ ۱-۲ کنوانسیون حقوق کودک
- خ ۲-۲ کودکان جدا شده (اصول راهنما، نحوه جدا شدن کودکان از خانواده، مکان‌هایی که احتمال جدا شدن کودکان از خانواده در آنها بیشتر است، گروه‌هایی از کودکان که شدیداً در معرض جدایی هستند و پیشگیری از جدایی کودکان از خانواده)
- خ ۳-۲ تکنیک‌های کاهش استرس کودکان

- خ ۳ محتوای آموزش امدادگران متخصص در خصوص حمایت از کودکان در شرایط بحرانی
- خ ۱-۳ امدادگران روانی اجتماعی (۴ ساعت)
- خ ۱-۳-۱ تحلیل وضعیت با تأکید بر کودکان
- خ ۲-۳-۲ کودکان جدا شده (مرور)
- خ ۳-۳-۳ نحوه شناسایی کودکان بیشتر در معرض خطر و ارجاع آنان با تأکید بر کودک آزاری و انواع آن و خشونت علیه کودکان

خ ۲ ۴ امدادگران متخصص اسکان، تغذیه و بهداشت (۴ساعت)

خ ۱ ۴ ۳ آشنایی با اصول و اقدامات لازم برای حمایت از کودکان در فرایند اسکان، تغذیه و ارائه خدمات بهداشتی

خ ۲ ۴ ۳ آشنایی با فضاهای دوستدار کودک و نوجوان و نحوه راه اندازی آنها با همکاری تیم های حمایت از کودکان در شرایط بحرانی

خ ۳ ۴ ۳ آشنایی با انواع کودک آزاری و خطراتی که کودکان را در مراحل مختلف اسکان، تغذیه و ارائه خدمات بهداشتی

خ ۳ ۴ سایر امدادگران تخصصی (۲ساعت)

خ ۱ ۴ ۳ تکنیک های کاهش استرس کودکان

خ ۲ ۴ ۳ ارجاع کودکان به گروه های تخصصی حمایت روانی اجتماعی

خ ۴ محتوای آموزش مددکاران اجتماعی در خصوص حمایت از کودکان در شرایط بحرانی (۵۶ ساعت)

خ ۱ ۴ توصیه هایی به مددکاران اجتماعی برای کار در شرایط بحرانی

خ ۲ ۴ تحلیل وضعیت (ضرورت و هدف تحلیل وضعیت، زمان و روش های تحلیل وضعیت، مواردی که باید در تحلیل وضعیت کودکان لحاظ شود، ارزیابی سریع)

خ ۳ ۴ ساختار مدیریت مددکاری اجتماعی برای ارائه خدمت به کودکان در شرایط بحرانی (مدیریت بحران، نحوه تعامل با فرماندهی ستاد بحران، آشنایی با وظایف مددکار اجتماعی به عنوان سرتیم حمایت از کودکان در شرایط بحرانی)

خ ۴ ۴ کدام کودکان بیشتر در معرض خطر هستند؟ (شناسایی کودکان در معرض خطر، طبقه بندی کودکان در معرض خطر)

خ ۵ ۴ حمایت روانی - اجتماعی از کودکان در شرایط بحرانی (تعریف و اصول حمایت روانی اجتماعی، آشنایی با علائم و مراحل مختلف واکنش های روانی در کودکان پس از بروز بحران، راه اندازی و اداره فضاهای امن برای کودکان مانند فضاهای دوستدار کودک و نوجوان و مراکز نگهداری کودکان جدا شده، آشنایی با مداخلات مددکاری اجتماعی در مورد مشکلات روانی طولانی مدت کودکان پس از بحران، آشنایی با روش های کاهش فشار روانی در کودکان در شرایط بحرانی)

خ ۶ ۴ حمایت از کودکان جدا شده (اصول راهنما، نحوه جدا شدن کودکان از خانواده، آشنایی با مکان هایی که احتمال جدایی کودکان از خانواده در آنها بیشتر است، گروه هایی از کودکان که بیشتر در معرض خطر

جدایی هستند، نکات ضروری برای پیشگیری از جدایی کودکان، آشنایی با کلیه جزئیات بازیونند خانواده (IDTR)

خ ۴ ۷ کودک آزاری در شرایط بحرانی، پیشگیری و درمان (آشنایی با انواع کودک آزاری، غفلت و بهره کشی از کودکان، علائم کودک آزاری و نحوه تشخیص آنها، روش های پیشگیری از کودک آزاری، انواع مداخلات و نقش مددکار اجتماعی در درمان کودک آزاری)

خ ۴ ۸ برنامه ریزی مددکاری اجتماعی در شرایط بحرانی (آشنایی با انواع برنامه ریزی در شرایط بحرانی و چارچوب تدوین برنامه)

خ ۴ ۹ اقدامات اجتماع محور (اجتماع محلی، نحوه ورود به آن، بسیج اجتماعی، تشکیل تیم های محلی، تسهیلگری و حمایت گیری)

خ ۵ محتوای آموزش روانشناسان در خصوص حمایت از کودکان در شرایط بحرانی (۵۶ ساعت)

خ ۵ ۱ تحلیل وضعیت

خ ۵ ۲ حمایت از کودکان جدا شده (اصول راهنما، نحوه جدا شدن کودکان از خانواده، آشنایی با مکان هایی که احتمال جدایی کودکان از خانواده در آنها بیشتر است، گروه هایی از کودکان که بیشتر در معرض خطر جدایی هستند، نکات ضروری برای پیشگیری از جدایی کودکان، آشنایی با کلیه جزئیات بازیونند خانواده (IDTR)

خ ۵ ۳ کودکانی که بیشتر در معرض خطر هستند.

خ ۵ ۴ شایع ترین اختلالات روانی پس از بروز بحران و فرایند مداخله روانشناختی در آنها

خ ۵ ۵ کودک آزاری در شرایط بحرانی، پیشگیری و درمان (آشنایی با انواع کودک آزاری، غفلت و بهره کشی از کودکان، علائم کودک آزاری و نحوه تشخیص آنها، روش های پیشگیری از کودک آزاری، انواع مداخلات و نقش مددکار اجتماعی در درمان کودک آزاری)

خ ۶ محتوای آموزش مربی کانون پرورش فکری کودکان ونوجوانان در خصوص حمایت از کودکان در

شرایط بحرانی (۲۴ ساعت)

خ ۶ ۱ تحلیل وضعیت

خ ۶ ۲ کتابخوانی و قصه گویی

خ ۶ ۳ اصول برقراری ارتباط اولیه با کودکان

خ ۶ ۴ نحوه ارجاع هر یک از کودکان در معرض خطر به تیم های تخصصی

خ ۷ محتوای آموزش مربی امداد حمایت روانی اجتماعی در خصوص حمایت از کودکان در شرایط بحرانی (۸ ساعت از مجموع ۱۰۰ ساعت آموزش مصوب جمعیت هلال احمر ایران)

خ ۱۴ تحلیل وضعیت

خ ۲۴ آشنایی با جزئیات بازپیوند خانواده (IDTR)

خ ۳۴ آشنایی با انواع کودک آزاری و نحوه پیشگیری از آنها